

Deze avond wordt mede mogelijk gemaakt door:

ZNSTD

FLOORING SYSTEMS

Grote Zaanse Geschiedenis Quiz 2020

5 oktober 2020 Zaantheater

Programma

- Uitleg van de spelregels
- Theaterronde met historische vragen
- Bespreken antwoorden thuisronde
- Einduitslag

Spelregels

- Alle antwoorden zijn te vinden in de Zaanwiki of bronnen van het Gemeentearchief Zaanstad
- De vragen zijn meerkeuzevragen: A, B of C
- De afgevaardigde krijgt 30 seconden de tijd om een vraag te beantwoorden
- Na afloop van de tijd wordt A B of C omhoog gehouden
- De score wordt bijgehouden door medewerkers van het Gemeentearchief
- Indien twee of meer teams na de laatste vraag een gelijk aantal punten hebben, wordt de winnaar bepaald door het antwoord op de shoot-outvraag uit de thuisronde
- Raadplegen van online bronnen is vanavond niet toegestaan

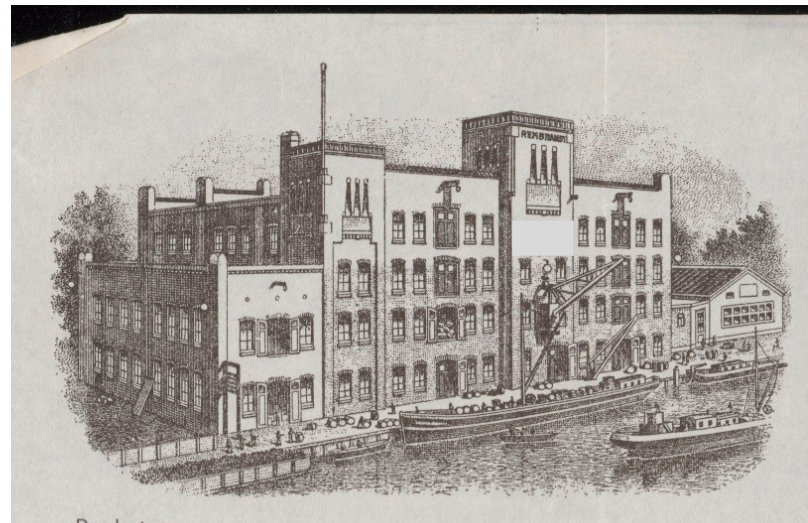
Historische vragen

vraag 1

U ziet hier een gebouw van een verffabriek. Welke firma produceerde hier haar verf?

- A. Heyme Vis & Zoonen
- B. A.W. Sabel
- C. Jan Visser

antwoord 1

U ziet hier een gebouw van een verffabriek. Welke firma produceerde hier haar verf?

Heyme Vis & Zoonen

Antwoord A

vraag 2

Waar bevond zich houtzaagmolen Abrahams Offerande?

- A. In Oostzaandam
- B. In Westzaandam
- C. In zowel Oost- als Westzaandam

antwoord 2

Waar bevond zich houtzaagmolen
Abrahams Offerande?

In zowel Oost- als Westzaandam

Antwoord C

vraag 3

Wie bedacht de naam 'Zaans Groen' voor het literair cultureel tijdschrift dat aan het eind van de Tweede Wereldoorlog in de Zaanstreek werd opgericht?

- A. Marcus Bakker
- B. Ties Stuurman
- C. Ber Hulsing

antwoord 3

Wie bedacht de naam 'Zaans Groen' voor het literair cultureel tijdschrift dat aan het eind van de Tweede Wereldoorlog in de Zaanstreek werd opgericht?

Ties Stuurman

Antwoord B

vraag 4

Welke straat werd vóór de samenvoeging van Oost- en Westzaandam in 1811 De Noord of Schinkeldijk genoemd?

- A. Oostzijde
- B. Westzijde
- C. Zuiddijk

antwoord 4

Welke straat werd vóór
de samenvoeging van Oost- en
Westzaandam in 1811
De Noord of Schinkeldijk
genoemd?

Oostzijde

Antwoord A

vraag 5

Joachim Kleinsorg en Govert 't Hoen waren:

- A. Opstandelingen in de Franse Tijd
- B. Vrijbuiters tijdens de Nederlandse Opstand
- C. Verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog

antwoord 5

Joachim Kleinsorg en
Govert 't Hoen waren:

Vrijbuiters tijdens de
Nederlandse Opstand

Antwoord B

vraag 6

Wanneer werd Stoomgortpellerij Zwaardemaker als eerste klant op het stroomnet van het Gemeentelijk Energie Bedrijf (GEB) aangesloten?

- A. In 1900
- B. In 1914
- C. In 1921

antwoord 6

Wanneer werd Stoomgortpellerij
Zwaardemaker als eerste klant op het
stroomnet van het Gemeentelijk Energie
Bedrijf (GEB) aangesloten?

In 1914

Antwoord B

vraag 7

Waar lag vroeger het buurtje Klein Rome?

- A. Aan de Westzijde te Zaandam
- B. Aan de Zuidoostzijde te Zaandam
- C. Aan de Dorpsstraat te Assendelft

antwoord 7

Waar lag vroeger
het buurtje Klein Rome?

Aan de Westzijde te Zaandam

Antwoord A

vraag 8

Zet in de volgorde van openingsjaar,
de oudste eerst:

- De Zaanbrug in Wormerveer
- De Noorderbrug in Koog aan de Zaan
- De Hoopbrug of Magere Brug in Zaandam

- A. Zaanbrug – Noorderbrug – Hoopbrug
B. Hoopbrug – Noorderbrug – Zaanbrug
C. Hoopbrug – Zaanbrug – Noorderbrug

antwoord 8

Zet in de volgorde van openingsjaar, de oudste eerst:

- De Hoopbrug of Magere Brug in Zaandam 1882
- De Zaanbrug in Wormerveer 1889
- De Noorderbrug in Koog aan de Zaan 1902

Hoopbrug – Zaanbrug – Noorderbrug

Antwoord C

vraag 9

Hoe ontstond het meertje De Vliet bij Assendelft, volgens een volksverhaal?

- A. Door een hamer die naar Westzaan werd gegooid
- B. Door een vissersboot die uit de hemel viel
- C. Door een blikseminslag bij een onderaardse boerderij

antwoord 9

Hoe ontstond het meertje De Vliet bij Assendelft, volgens een volksverhaal?

Door een hamer die naar Westzaan werd gegooid

Antwoord A

vraag 10

Vanaf 1870 werden de Zaandamse ziekten geregistreerd. In 1899 was er een piek met 77 buiktyphus-patiënten. In dat jaar kreeg men vermoedens over de bronnen en besmettingswegen. Telkens vond men vele patiënten onder de klanten van één of enkele melkslijters of melkproducenten in de Oostzijde of in Oostzaan.

Wat was daarvan de oorzaak?

- A. Deze neringdoenden reinigden hun melkbussen met slootwater.
- B. Deze neringdoenden pasteuriseerden de melk niet.
- C. De koeien dronken slootwater, vervuild door Zaanwater.

antwoord 10

Wat was daarvan de oorzaak?

Deze neringdoenden reinigden hun melkbussen met slootwater.

Antwoord A

BREAKING NEWS van de

BredeNHof Stichting

... op het programma als een afbeelding met
bevoegen

Thuisronde

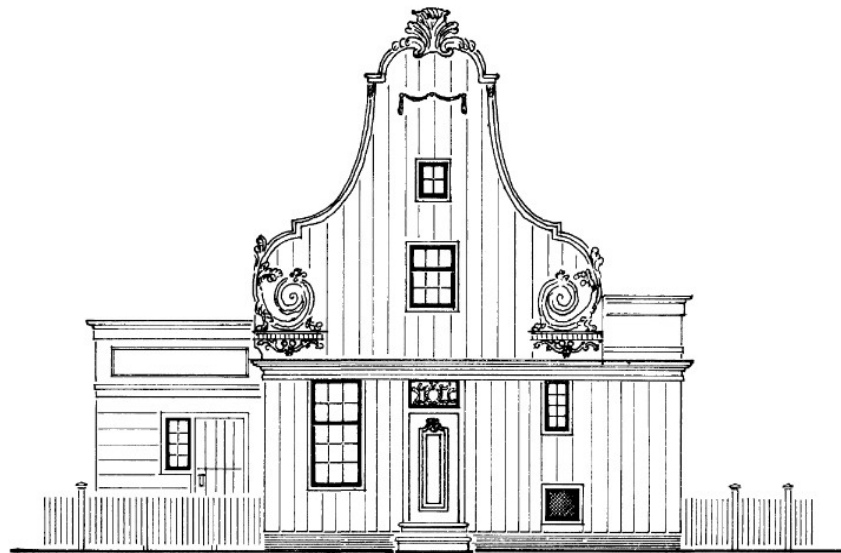
Thuisronde vraag 1

- a) Dit pand staat nu op de Zaanse Schans.
Waar stond dit pand voorheen in
de Zaanstreek?

Straat:.....

Plaatsnaam:.....

- b) Maak een foto van de plek waar dit pand
vroeger heeft gestaan, waarop de
huidige bebouwing zichtbaar is. Zorg dat
één of meer teamleden herkenbaar op
deze foto staan.

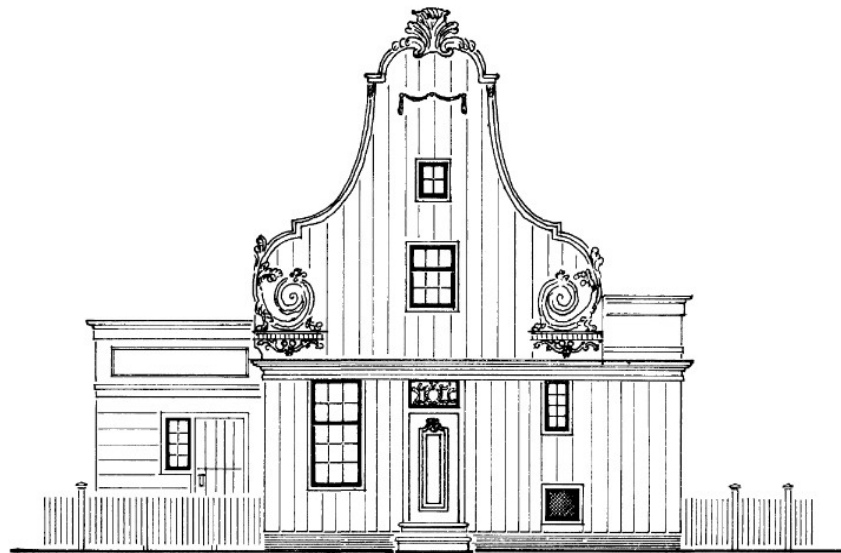
Thuisronde antwoord 1

- a) Dit pand staat nu op de Zaanse Schans.
Waar stond dit pand voorheen in
de Zaanstreek?

Straat: **Dorpsstraat 515-517**

Plaatsnaam: **Assendelft**

- b) Maak een foto van de plek waar dit pand vroeger heeft gestaan, waarop de huidige bebouwing zichtbaar is. Zorg dat één of meer teamleden herkenbaar op deze foto staan.

Thuisronde antwoord 1

Thuisronde vraag 2

- a) Waar is de afbeelding van dit straatbeeld in het noordelijk deel van de Zaanstreek gemaakt?

Straat:.....

Plaatsnaam:.....

- b) Maak een foto van één van de nog bestaande groene huisjes. Zorg dat één of meer teamleden herkenbaar op deze foto staan.

Thuisronde antwoord 2

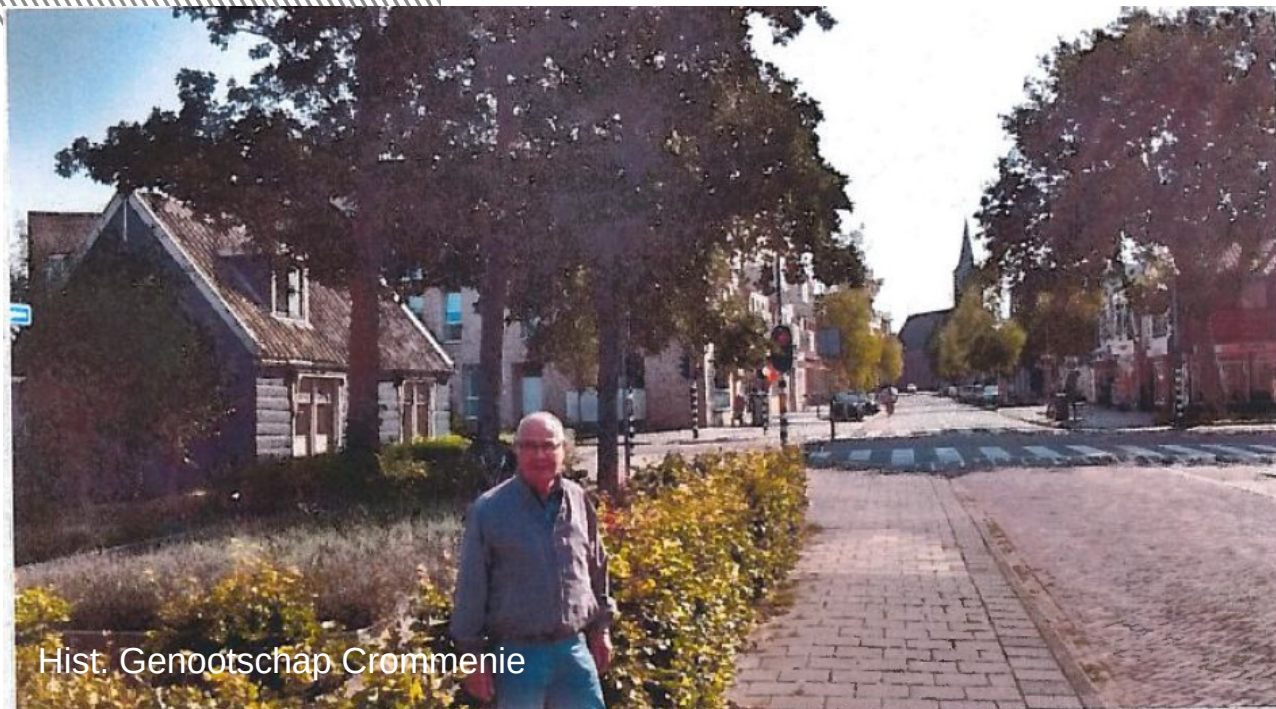
- a) Waar is de afbeelding van dit straatbeeld in het noordelijk deel van de Zaanstreek gemaakt?

Straat: **Eikelaan / Heiligeweg**
Plaatsnaam: **Krommenie**

- b) Maak een foto van één van de nog bestaande groene huisjes. Zorg dat één of meer teamleden herkenbaar op deze foto staan.

Thuisronde antwoord 2

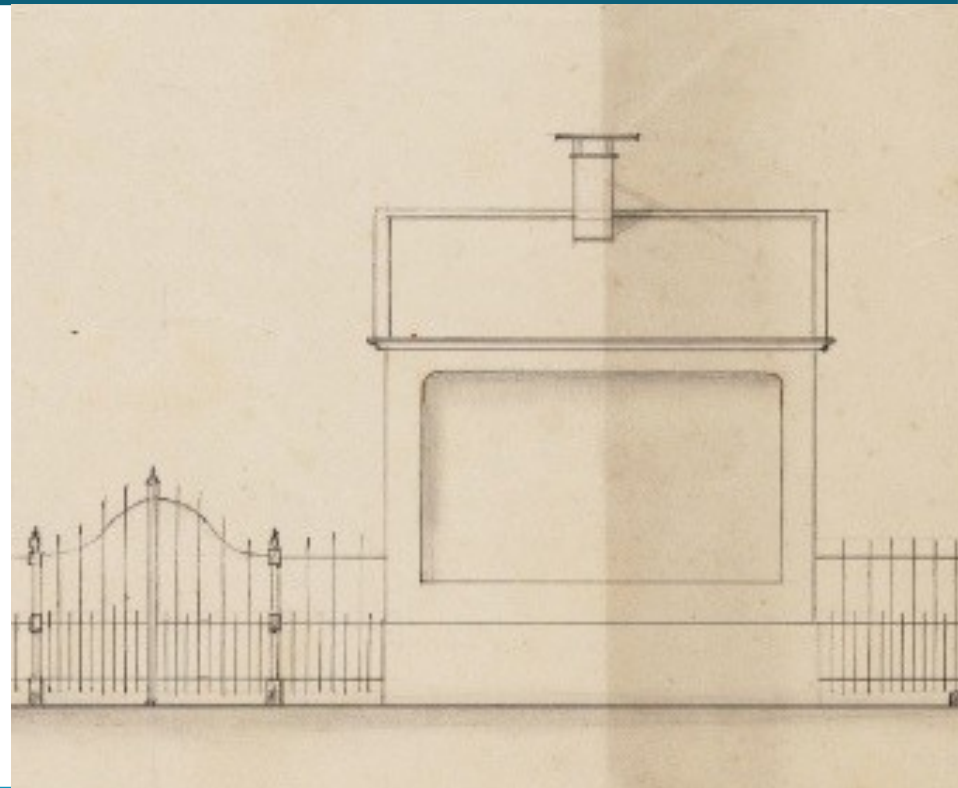
Thuisronde vraag 3

Wie liggen er begraven ten westen en ten oosten van de grafsteen van de oudheidkundige wiens verzameling de basis vormt van de collectie van het Gemeentearchief Zaanstad?

De volledige voornaam (of –namen) en achternaam noteren.

Ten westen:

Ten oosten:

Thuisronde antwoord 3

De volledige voornaam (of –namen) en achternaam noteren.

Ten westen:

Jacobus Johannes Honig

Trijntje Couwenhoven

Jacob Honig

Jacob Honig

Ten oosten:

Titia Mulder

Pieter Couwenhoven

Thuisronde antwoord 3

Zaans Erfgoed

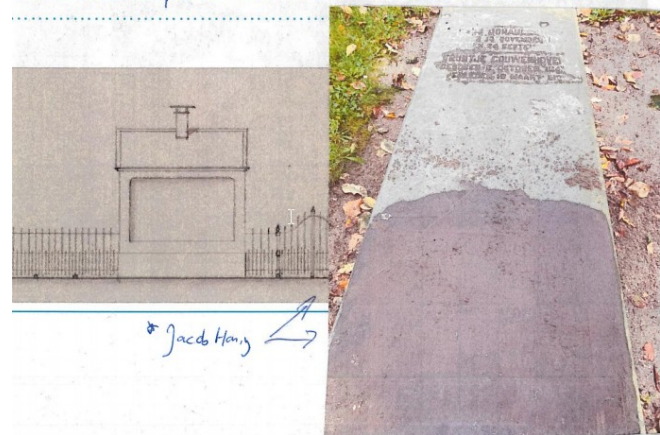
Monumenten Spreken:

Ten westen:

Jacob Johannes Honig
Tijze Couwenhoven
* Jacob Honig (2e) → komen onder de nodde
Levenschijn (2e fol)

Ten oosten:

Titia Mulder
Pieter Couwenhoven

* Jacob Honig →

Thuisronde vraag 4

a) Welk feest werd hier gevierd?

.....
.....

b) Maak een foto (richting het westen) van dezelfde plek.
Zorg dat één of meer teamleden herkenbaar op deze foto staan.

Thuisronde antwoord 4

a) Welk feest werd hier gevierd?

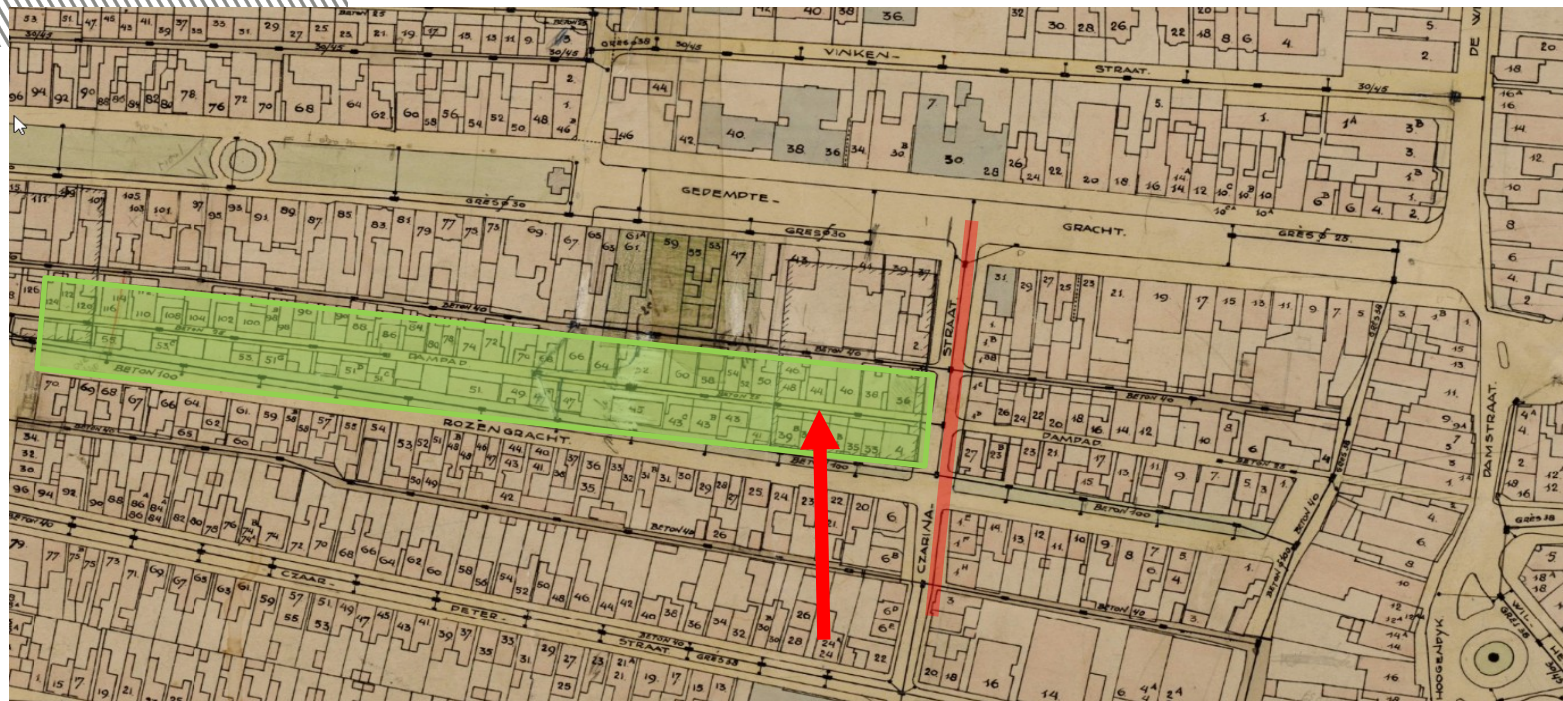
Bevrijdingsfeesten 1945

b) Maak een foto (richting het westen) van dezelfde plek. Zorg dat één of meer teamleden herkenbaar op deze foto staan.

Kadastrale kaart 1941

Gemeente-
archief

ZNSTD

Thuisronde antwoord 4

De Zaan en de Streek

De Jonge Honden

Zaans museum

Thuisronde vraag 5

In Westzaan werd dit woonhuis in 1929 **verbouwd** tot een dubbel woonhuis. Eén van de voordeuren in de voorgevel is inmiddels weer verdwenen.

Als je met je rug naar de verdwenen voordeur staat, loop dan 4 paaltjes naar rechts en vind daar het antwoord op de volgende vraag:

Aan welke sport deden rond 1970 o.a. Anita Jongewaard, Martina van Leeuwen en Irma Butter mee?

Thuisronde antwoord 5

In Westzaan werd dit woonhuis in 1929 **verbouwd** tot een dubbel woonhuis. Eén van de voordeuren in de voorgevel is inmiddels weer verdwenen.

Als je met je rug naar de verdwenen voordeur staat, loop dan 4 paaltjes naar rechts en vind daar het antwoord op de volgende vraag:

Aan welke sport deden rond 1970 o.a. Anita Jongewaard, Martina van Leeuwen en Irma Butter mee?

Thuisronde antwoord 5

In Westzaan werd dit woonhuis in 1929 **verbouwd** tot een dubbel woonhuis. Eén van de voordeuren in de voorgevel is inmiddels weer verdwenen.

Als je met je rug naar de verdwenen voordeur staat, loop dan 4 paaltjes naar rechts en vind daar het antwoord op de volgende vraag:

Aan welke sport deden rond 1970 o.a. Anita Jongewaard, Martina van Leeuwen en Irma Butter mee?

.....

Thuisronde antwoord 5

In Westzaan werd dit woonhuis in 1929 **verbouwd** tot een dubbel woonhuis. Eén van de voordeuren in de voorgevel is inmiddels weer verdwenen.

Als je met je rug naar de verdwenen voordeur staat, loop dan 4 paaltjes naar rechts en vind daar het antwoord op de volgende vraag:

Aan welke sport deden rond 1970 o.a. Anita Jongewaard, Martina van Leeuwen en Irma Butter mee?

Ijssdansen aan de zuid +/- 1969/1970

Vlnr: Coby Hartog, Anita Jongewaard, Ingrid Jongewaard, Karin Hartog, Martina van Leeuwen, Agnes van Leeuwen, Irma Butter, Astrid Butter en Ingrid van Leeuwen.

Ijssdansen

Gemeente-
archief

ZNSTD

VERENIGING
ZAAN
ERFGOED

Thuisronde vraag 6

Een proeve van Zaanse bouwkunst in Oostzaan: een kubistisch huis in de polder. Tenminste in 1925 was het kubistisch, maar tegenwoordig moet je de dakopbouw uit 1937 wegdenken om het kubisme er goed in terug te zien.

Op hoeveel palen staat het boothuis aan de achterkant van dit huis?

.....

Thuisronde antwoord 6

Een proeve van Zaanse bouwkunst in Oostzaan: een kubistisch huis in de polder. Tenminste in 1925 was het kubistisch, maar tegenwoordig moet je de dakopbouw uit 1937 wegdenken om het kubisme er goed in terug te zien.

Op hoeveel palen staat het boothuis aan de achterkant van dit huis?

.....

Thuisronde antwoord 6

Een proeve van Zaanse bouwkunst in Oostzaan: een kubistisch huis in de polder. Tenminste in 1925 was het kubistisch, maar tegenwoordig moet je de dakopbouw uit 1937 wegdenken om het kubisme er goed in terug te zien.

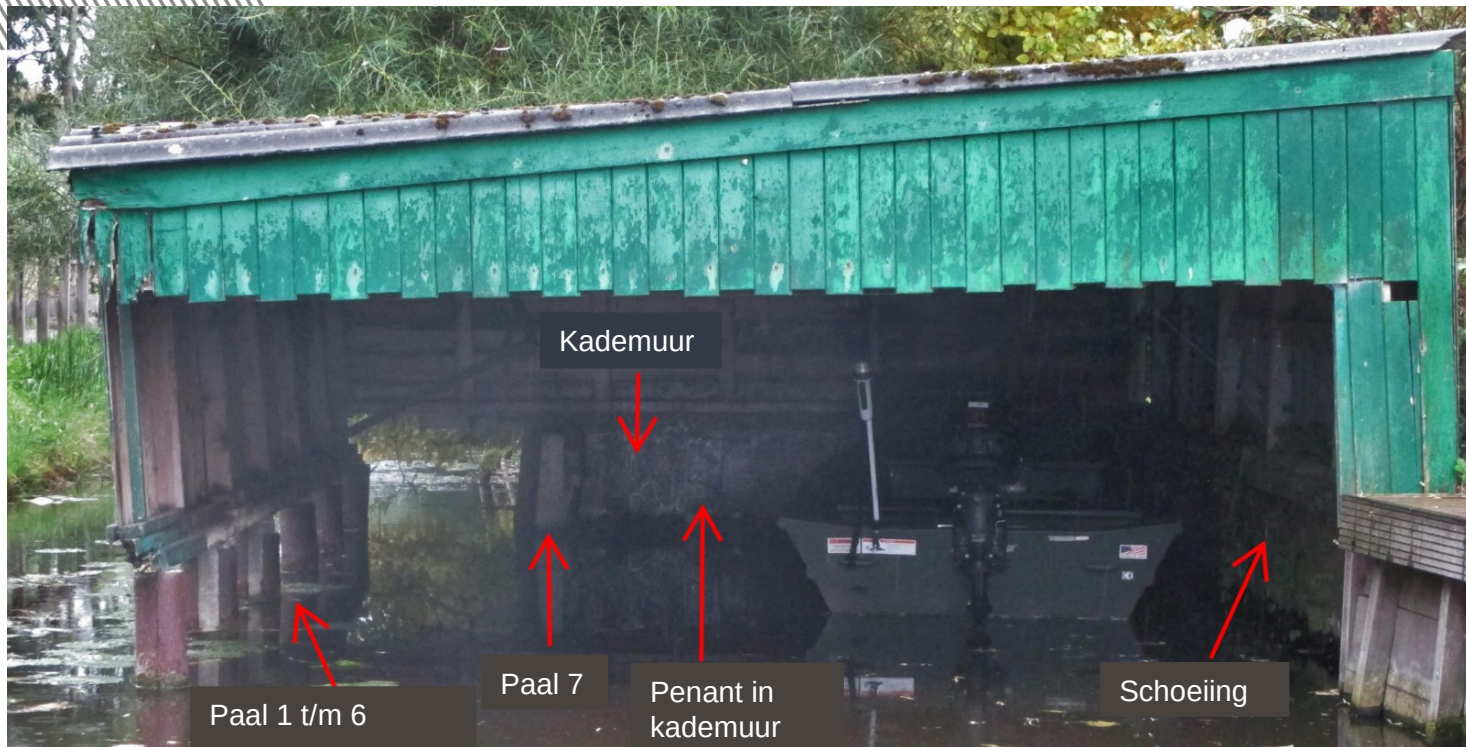
Op hoeveel palen staat het boothuis aan de achterkant van dit huis?

6

Thuisronde antwoord 6

Thuisronde vraag 7

Aan hoeveel tuien hangt
dit kunstwerk?

.....

Thuisronde antwoord 7

Aan hoeveel tuien hangt
dit kunstwerk?

12

Thuisronde antwoord 7

Thuisronde vraag 8

Hieronder ziet u een foto uit de beeldbank van het Gemeentearchief Zaanstad.

Maak op dezelfde plaats een nieuwe foto waarop herkenbaar zijn:

- het hoge gebouw
- één of meer leden van het team

Theaterronde antwoord 8

Hieronder ziet u een foto uit de beeldbank van het Gemeentearchief Zaanstad.

Maak op dezelfde plaats een nieuwe foto waarop herkenbaar zijn:

- het hoge gebouw
- één of meer leden van het team

Thuisronde antwoord 8

- ZNSTD

Thuisronde antwoord 9

Voor welk beroep is deze tekst een vacature?
(1 punt)

Hondenslager en/ of oppasser

Conditie en voorwaarden

waar op de teegenwoordige scheepenen (In de marge) municipalen

en-vroedschappen beneffens kerkm[eeste]ren

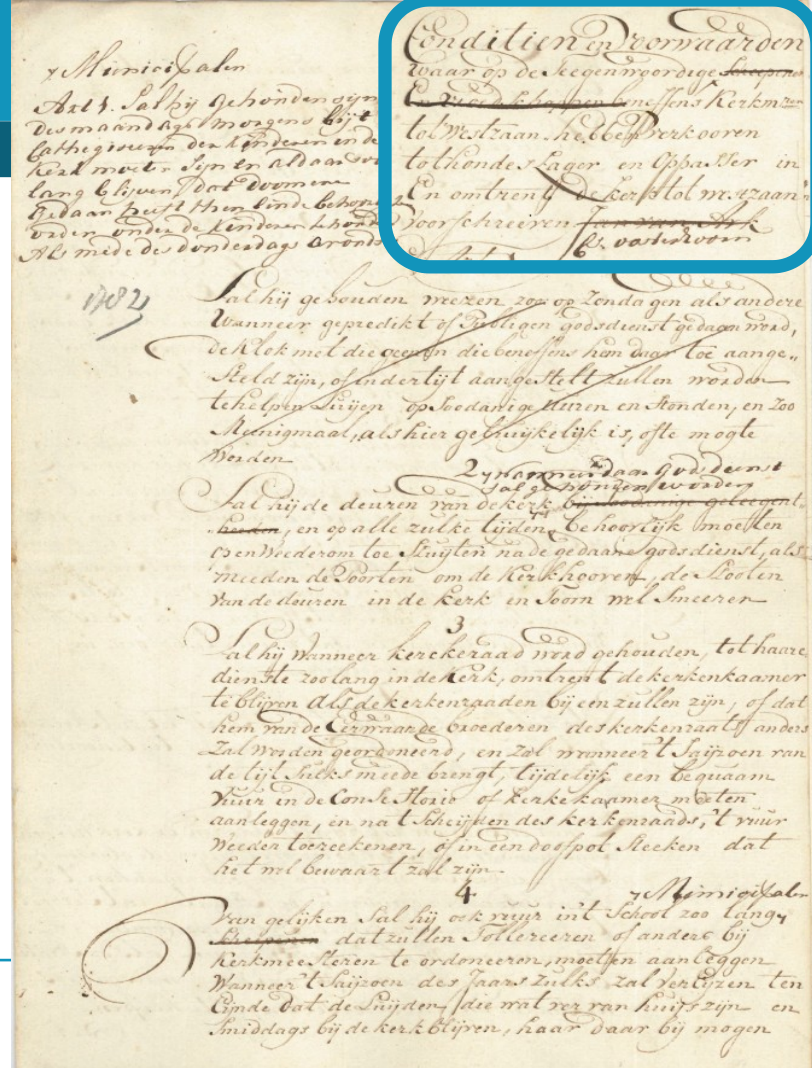
tot Westzaan hebben verkooren

tot **hondenslager** en oppasser in

en omtrent de kerk tot Westzaan

voorschreeven Jan van Ark C. Oosterhoorn.

municipal, municipale= gemeentelijke of stedelijke overheidspersonen.

(In de marge) Art[ikel] 1.
Sal hij gehouden zijn
des maandags morgens bij 't
cathegiseeren der kinderen in de
kerk moeten zijn en aldaar soo
lang blijven dat Doomine
gedaan heeft 't huis inde behoorlijke
order onder de kinderen te houden
alsmede des donderdags avonds.

x Mirici Galen

Acht. Laftij Gehonden zijn
 de maan acht morgens bij de
 Cathedraalen der kerken in de
 hof meten zijn er aldaar vo
 lang blijven dat de men
 ge daar heeft heen binn
 den einde der kerken
 De mede de donesdags arents

Indilien op vordwaarden
jaar op de keningz gerdage
vordelichspen lene fens Kerkm
Medan. he. loef Berkooren
thende. fager en oppaller in
n omtrently de derftol vr. zaan
verfchreien fan van. fch
p. 18 f. vordwaaren

Wanneer gepredikt of voligen goeddienst gedaan werd,
de Kerk met die gezonden die brennen hem daar toe aange-
eld zijn, of onder tijt aangehelt zullen worden
te helpen. Zijnen goedartigen naturen en skonden, en zoo
sinnigmaai, als hier gebruykelyk is, of te moete
worden.

Sal zij de deuren van de Kerk openhouden, en galle zulke Luiden, die hoortijk moechen
 (den) wederom toe. Singen nade ge daane gods diensel, als
 Meiden de Dooren om de Kerk ingoren, de Boelen
 van de deuren in de Kerk in soen m. Meiner

Sal hij Wanneer kerckeraad werd gehouden, tot haare
dunste zo lang in de kerk, ontrent de kerkenkaamer
te blijven Als de kerkenraaden bij een zullen zijn, of dat
hem minde Gemaene Broeders des kerkenraats anders
zal worden gemaemert, en zal wanneer t'lijzen van
de l'ij, l'ickel meer brengt, l'ijdelijf, een bequaam
huur in de Concl' Moir of kerkenkaamer moeten
aanleggen, en na t'cheijpen des kerkenraads, t'huur
Weeten loorekenen, of in een despol. Heeken dat
het wel bewaart zal zijn.

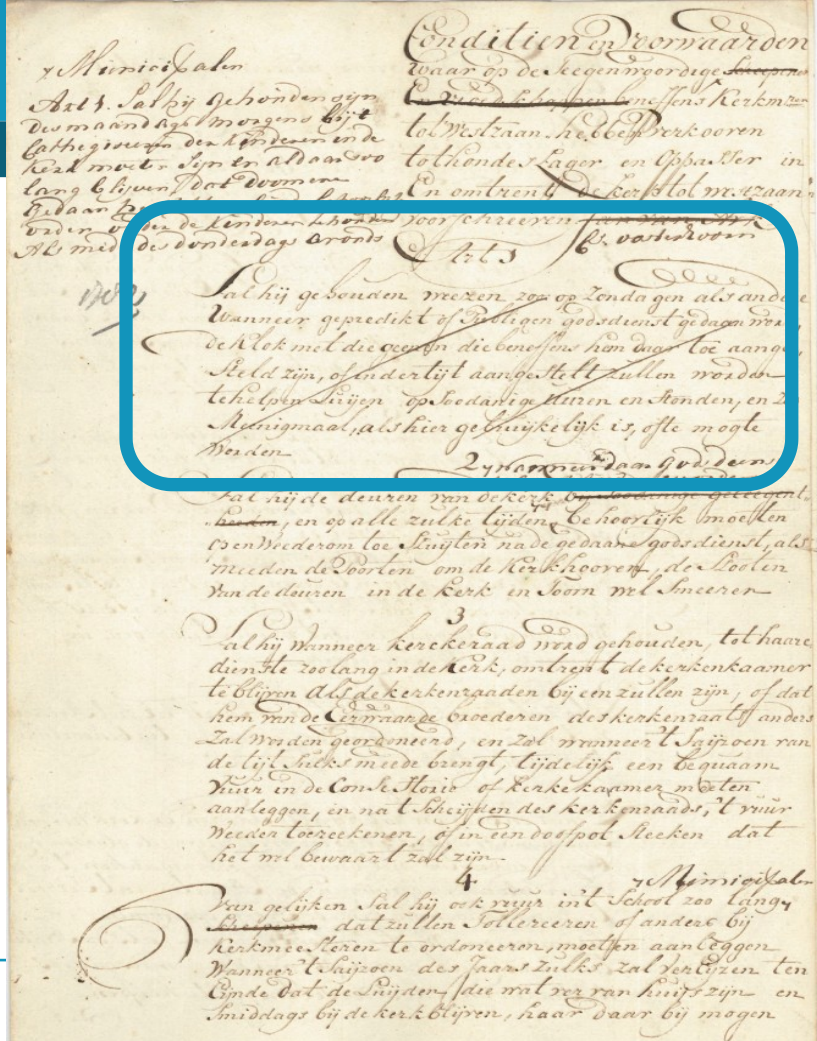
Van gelijken sal hij ook ruyp int Schoet 200 lang
bespreken dat zullen Tollereeren of andere bij
 kerken, kerken te ordoneeren, moeten aanleggen
 Wanneer schijzen des jaars zulks zal veerdien ten
 Eynde dat de Sijden die niet van huys zijn en
 middags bij de kerk blyven, haer daar bij mogen

Thuisronde antwoord 9

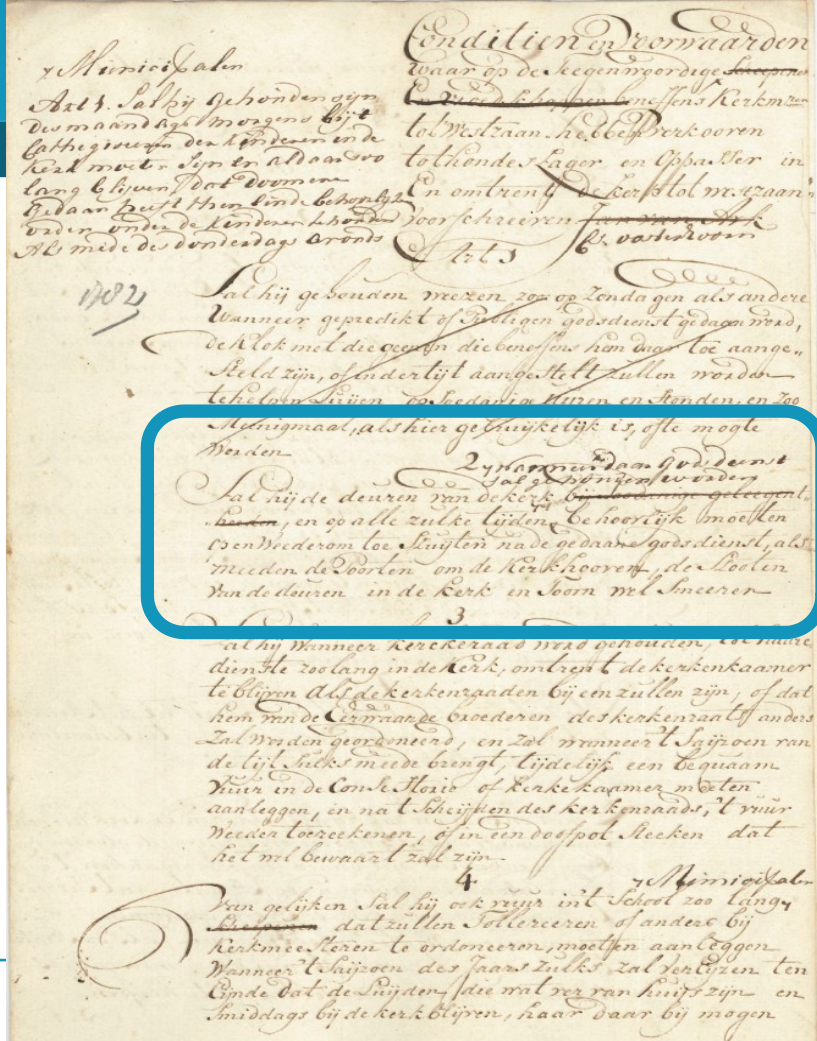
Art. 1

Sal hij gehouden weezen zoo op zondagen als andere wanneer gepredikt of publiqen godsdienst gedaan word, de klok met die geenen die benefens hem daar toe aangesteld zijn, of indertijt aangestelt zullen worden te helpen luiden op soedanige uren en stonden en zoo meenigmaal als hier gebruikelijk is ofte mogte worden.

Thuisronde antwoord 9

Sal hij de deuren van de kerk bij soodanige gelegent-
heeden wanneer daar godsdienst sal gehouden worden
en op alle zulke tijden behoorlijk moeten
op en wederom toe sluijten na de gedaane godsdienst, als
meeden de poorten om de kerkhooven, de slooten
van de deuren in de kerk en toorn wel smeeren.

3

[illegible]

1702 In hij gebonden mezen 200 op Zenda gen als ander
Wanneer gepredikt of Zinglen gedsdienst gezaen werd,
de Klok met die oeggen die benesins hem inge loc aange-
held zijn, of onder tijt aange stelt zullen worden
te helpes. Zijzen op bedankige stenen en stonden, en 200
Koningmaas, als hier gebruykelyk is, ofle mogte
worden.

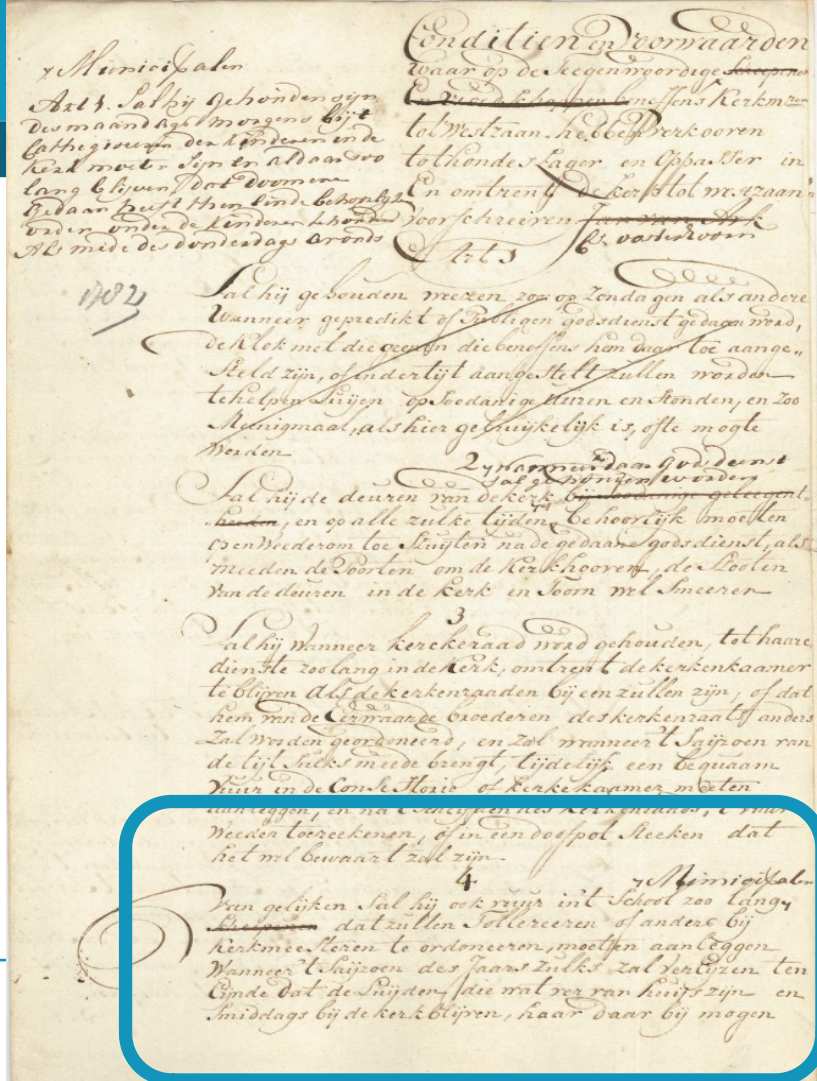
[illegible]

3
 Sal hij Wanneer Kerckenraad werd gehouden, tot haare
 dienstle zoo lang in de kerk, omlijst de kerkenkaamer
 te blijven, alsof de kerkenzaden bij en zullen zijn, of dat
 hem van de Erwraade Boedoren des kerkenraats, of ander
 Zal worden goetvinders, en zal wanneer hij zijn een van
 de luyt, liets in de vengst, lijdelijf, een bequaam
 Nieuw in de Concl. Florio of kerke kaamer weten
 aan leggen, en na t'besijffen des Kerkenraads, t'nuur
 Weeden toezeekenen, of in een doospol. heeken dat
 niet nu bequaam zal zijn.

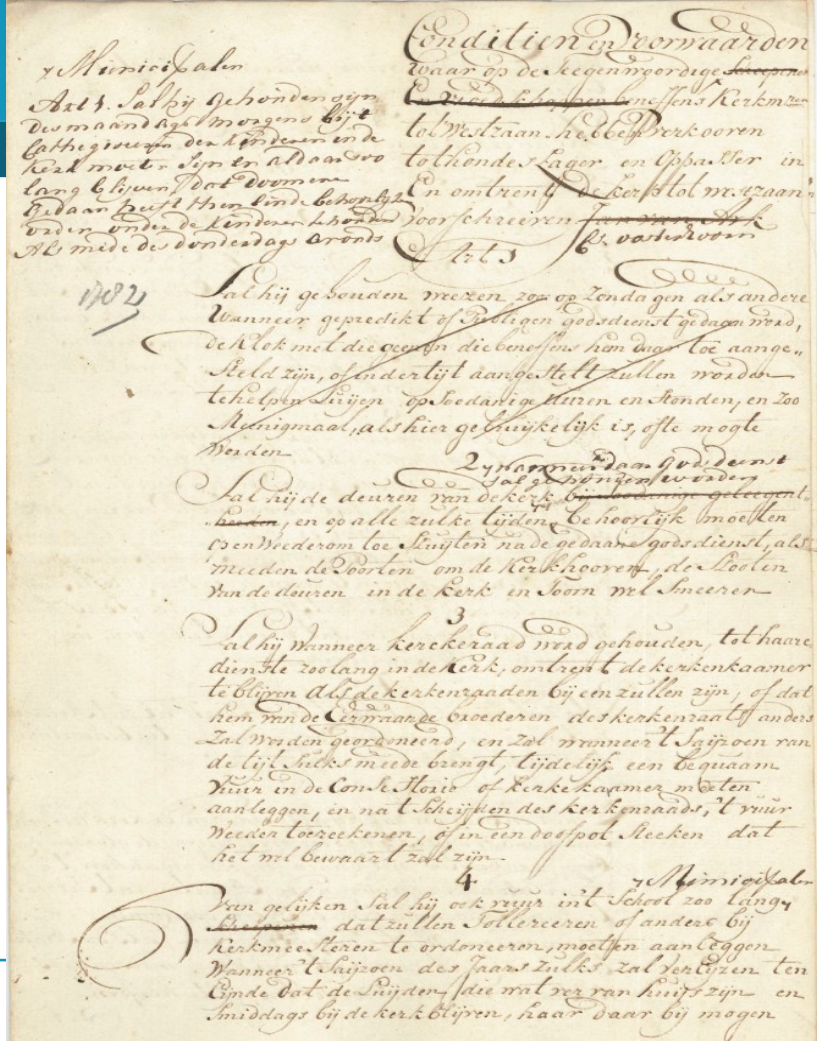
Van gelijken sal hij ook vuer int School zoo lang
blijuen dat zullen tollereeren of andere bij
kerkmeesteren te ordoneeren moeten aanleggen
Wanneer de kintjen des jaars volks zal verrijzen ten
Einde dat de Lijnders die niet ver van huis zijn en
middags bij de kerk blijven, naar daar bij mogen

4

Gemeente-
archief

Shoot-outvraag

Schat de lengte van de sleepheiling van Krom in Wormerveer vanaf de waterlijn in **centimeters**.

.....

Shoot-outvraag

Schat de lengte van de sleepelling van Krom in Wormerveer vanaf de waterlijn **in centimeters**.

1458 centimeter

Sluispad 67, Wormerveer

Antwoord Shootout vraag

Schat de lengte van de sleephelling van Krom in Wormerveer vanaf de waterlijn in centimeters.

1458 centimeter

Teamnaam	Antwoord	Verschil
1Zaans Erfgoed	1465	7
2De Zaan en de Streek	1440	18
3Historisch Genootschap Crommenie	1480	22
4Historische Vereniging Koog Zaandijk	1480	22
5De Schrijvertjes	1403	55
6De Jonge Honden	1402	56
7Volunteers	1400	58
8Zaanse Molenaars	1390	68
9Voor nou en naggeres	1380	78
10Historisch Zaandam	1375	83
11De glopjes	1244	214
12Monumenten Spreken	1876	418
13Groen Links Zaanstad	1000	458
14Gone with the wind	820	638
15HV westzaan	600	858
16Zaans Museum	565	893
17ROSA	2532	1074

En de winnaar is:

Tussenstand na de Thuisronde vraag 1 tm 9:

1 Historisch Zaandam	11
2 De Zaan en de Streek	11
3 De Schrijvertjes	10,5
4 Voluntiers	10,5
5 ROSA	10,5
6 De Glopjes	10,5
7 De Jonge Honden	10
8 Zaanse Molenaars	10
9 Monumenten Spreken	9,5
10 Historisch Genootschap Crommenie	9,5
11 Zaanse Erfgoed	9,5
12 Groen Links Zaanstad	9,5
13 Gone with the wind	9,5
14 Zaanse Museum	9
15 Historische Vereniging Koog Zaandijk	8,5
16 Voor nou en naggeres	7,5
17 HV westzaan	7,5

Scores in het Zaantheater vraag 1 t/m 10:

1De Glopjes	6
2Voor nou en naggeres	6
3Monumenten Spreken	6
4Gone with the wind	5
5Zaans Museum	5
6De Zaan en de Streek	5
7Historisch Zaandam	5
8De Schrijvertjes	5
9Groen Links Zaanstad	5
10Zaans Erfgoed	4
11De Jonge Honden	4
12ROSA	4
13HV westzaan	3
14Zaanse Molenaars	2

EINDSTAND, met shoot-out meegewogen

1De Glopjes	16,5
2De Zaan en de Streek	16
3Historisch Zaandam	16
4De Schrijvertjes	15,5
5Monumenten Spreken	15,5
6Groen Links Zaanstad	14,5
7Gone with the Wind	14,5
8ROSA	14,5
9De Jonge Honden	14
10Zaans Museum	14
11Zaans Erfgoed	13,5
12Voor nou en naggeres	13,5
13Zaanse Molenaars	12
14HV westzaan	10,5

Met dank aan:

VERENIGING **ZAANS**
ERFGOED

STICHTING Uitgeverij Noord-Holland

Deze avond wordt mede mogelijk gemaakt door:

Gemeente-
archief

ZNSTD

BredeNHof Stichting

forbo

FLOORING SYSTEMS

VERENIGING **ZAANS**
ERFGOED

nunc
architecten

DE ORKAAN